

Lausunto

25.11.2011

Opetushallitus

AMMATILLISTEN PERUSTUTKINTOJEN SEKÄ AMMATTI- JA ERIKOISAMMATTITUTKINTOJEN PERUSTEIDEN MÄÄRÄYSTEN MUUTOSTEN LUONNOKSET

Ns. Sora-lainsäädännön aiheuttamat muutokset tutkintojen perusteissa

Tehy pitää hyvänä, että sosiaali- ja terveysalan tehtäviin opiskeluaikana ilmenevän soveltumattomuuden ratkaisemiksi valmisteltu lainsäädäntötyö on edennyt ja astuu voimaan 1.1.2012. Tämän seurauksena on välttämätöntä tehdä muutoksia myös alan tutkintojen opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteisiin. Nyt lausunnoilla olevissa luonnoksissa määräyksiä on pyritty täsmentämään ja yleisellä tasolla ne tehtävänsä täyttävätkin. Valitettavasti osa Opetushallituksen velvoittavien määräysten teksteistä jättää kuitenkin liian paljon tulkinnanvaraa. Tehy pitää välttämättömänä, että luonnosten tekstejä täsmennetään siten, että tulkinnanvaraisuudet ja pyöreähköt ilmaisut muutetaan selviksi määräyksiksi.

Sora-lainsäädäntö ja siihen liittyvät määräykset ja ohjeet vaikuttavat potilas- ja asiakasturvallisuuteen, opiskelijoiden ja tutkinnon suorittajien oikeusturvaan sekä työturvallisuuteen. Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen määrää ollaan lisäämässä, joten todennäköisyys soveltumattomuuden ilmenemiseen opiskelun ja tutkinnon suorittamisen aikana on myös lisääntymässä. Tähän liittyvä lainsäädäntö on uusi asia koulutuksen ja tutkintojen järjestäjille. Koulutusorganisaatiot tarvitsevat varsinkin tässä alkuvaiheessa viranomaisilta tukea ja tarkempaa ohjausta. On myös selvää, että sosiaali- ja terveysalan toimintaympäristöissä ja työyksiköissä tarvitaan täsmällisiä ohjeita, kuinka toimitaan, kun siellä ilmenee asioita, jotka antavat aihetta mahdollisen alalle soveltuvuuden arviointiin.

Työelämässä jo toimiville on laadittu täsmälliset ohjeet esim. varhaisesta puuttumisesta ja hoitoonohjauksesta. Tutkinnon perusteissa on myös tarpeen valtakunnallisesti yhdenmukaisella tavalla ohjeistaa tutkintojen järjestäjiä ja antaa välineitä ja menetelmiä toiminnan toteutukseen. Terveystieteiden ammattihenkilöiden osalta on myös selvät ohjeet siitä, millä edellytyksillä mahdollisia ammatinharjoittamiseen tai nimikesuojatun ammattinimikkeen käyttöön liittyviä rajoituksia voidaan purkaa. Alan opiskelijoihin tulee soveltaa yhtä lailla valtakunnallisesti yhdenmukaisia menettelytapoja mahdollisen opiskeluoikeuden peruuttamiseen ja palauttamiseen liittyvissä toiminnaissa.

Tutkinnon perusteissa tulee selvästi ilmaista kenen vastuulla soveltumattomuuden arviointiin ja mahdollisen opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvän prosessin eri tehtävät ovat.

Sora-lainsäädännössä ja myös nyt lausunnolla olevissa opetussuunnitelman ja tutkinnon perusteissa on ilmaistu terveydentilan arviointiin liittyvät asiat hyvinkin ympäröivästi. "Terveydentilaan liittyvä seikka ei saa keskeyttää tutkinnon suorittamista, mikäli se on kohtuullisin toimin...", jättää hyvin paljon varaa kohtuullisuuden määrittelylle. Tehy pitää välttämättömänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammatteihin valmistavien koulutusten yhteydessä näihin tehtäviin soveltuvuutta arvioivilla terveydenhuollon laillistetuilla ammattihenkilöillä on vankka asiantuntemus ja ymmärrys niistä työtehtävistä, joihin kukin alan tutkinnoista tuottaa kelpoisuuden.

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa terveydentilaan liittyvät seikat on luonnoksessa jätetty suhteellisen avoimiksi. Alan muissa perustutkinnoissa ja ammatti- sekä erikoisammattitutkinnoissa on täsmällisemmin määritelty esimerkiksi näköön ja ihon sairauksiin liittyvät edellytykset. Tehy pitää tärkeänä, että vastaavanlainen määrittely tehdään myös tähän alan määrällisesti suurimpaan perustutkintoon.

Luonnoksessa mainitaan, että "lisätään yhteistyötä terveydenhuollon kanssa." Mitä tällä tarkoitetaan esim. näyttötutkintoa suorittavien aikuisopiskelijoilla, joilla ei ole varsinaista opiskelijaterveydenhuoltoa vaan asioita hoidetaan terveyskeskuksissa ja/tai yksityissektorilla. On myös kyseenalaista jättää aikuisopiskelijoiden osalla tilanne oman ilmoituksen varaan. Täsmennystä tarvitaan myös ilmaisuun, jossa koulutuksen ja tutkinnon järjestäjällä todetaan olevan "mahdollisuus tehdä yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa".

Tehy esittää, että kohtaan, jossa alalle soveltumattomuuden perusteeksi mainitaan päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus tulee lisätä myös päihteiden välittäminen ja myynti.

Koulutuksen ja tutkintojen järjestäjiltä edellytetään suunnitelmaa, miten tiedotetaan tilanteista, joissa "opiskelijan itsensä, muiden opiskelijoiden, työssäoppimispaikan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuus on uhattuna". Tämä on erittäin kannatettava asia. Siihen tulisi kuitenkin täsmentää, keitä oppimisympäristöjen turvallisuudesta vastaavilla ja "turvallisuusasiantuntijoilla" tarkoitetaan.

Tehy näkee suureksi epäkohdaksi sen, että niitä ei sovelleta kaikkeen ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Rahoituksen ei tulisi vaikuttaa alalle soveltuvuuden arviointiin millään tavalla.

Yhteenvedona Tehy toteaa, että lainsäädännön edellyttämät muutokset Opetushallituksen määräyksiin ovat perusteltuja ja tarpeellisia, mutta niitä tulee vielä täsmentää, jotta vältytään määräysten soveltamisen kirjavuudelta.

Helsingissä 25.11.2011

Jaana Laitinen-Pesola
puheenjohtaja

Marja-Kaarina Koskinen
vt. kehittämissyksikön johtaja

Lisätietoja:

Soila Nordström
Asiamies, koulutuspolitiikka
GSM 040 505 8300
soila.nordstrom@tehy.fi